

REGIONAAL- JA
PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUM

Kalapüügiseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (887 SE)

Hendrik Johannes Terras

Regionaal- ja põllumajandusminister

04.05.2026, Riigikogu maaelukomisjon

Kaire Märtn

Kalanduspoliitika osakonna nõunik

Jan Nilson

Õigusosakonna peaspetsialist

Muudatuste sisu

Kalapüügiseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (edaspidi *eelnõu*) on koostatud Euroopa Liidu ühise kalanduspoliitika kontrollsüsteemi muudatuste rakendamiseks ning muudetakse järgmisi seadusi:

- kalapüügiseadus;
- kalandusturu korraldamise seadus;
- karistusregistri seadus;
- riigilõivu seadus.

EL-i õiguse taust

- Alates 1. jaanuarist 2010. a kohaldatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1224/2009, millega loodi ühise kalanduspoliitika eeskirjade kontrollisüsteem.
- 22. novembril 2023.a võeti vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2023/2842, millega muudeti nõukogu määrust (EÜ) nr 1224/2009.
- Alates 10. jaanuarist 2026 kohaldatakse enamikku Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/2842 muudatustest.

Muudatuste sisukord

Muudatused on jaotatud järgmisteks plokkideks:

- kalalaevatunnistus ja kalapüügiluba;
- päritolu tõendamine ja andmete esitamine;
- kalalaeva mootorivõimsuse ja asukoha jälgimine;
- tõsised rikkumised ja karistusnormid;
- korrakaitsemeetmed;
- normitehnilised parandused;
- seaduse rakendamine.

Kalalaevatunnistus ja kalapüügiluba (eelnõu § 1 punktid 10, 11, 17–19, 26–36, 38–46 ja 48)

- muudetakse kalalaevatunnistuse ja loa kehtetuks tunnistamise ning peatamise aluseid, reguleeritakse, millal tuleb kalalaeva tunnistus või kalapüügiluba peatada või kehtetuks tunnistada.
- täiendatakse KPS-i nõudega, et kaluri kalapüügiloa aluselt tohib kasutada üle 10-meetrise pikkusega laeva ainult siis, kui see on kantud loale.
- asendatakse viited kehtetutele EL-i õigusaktile viidetega kehtivatele.

Lihtsustamine

- muudetakse kalapüügiloa muutmismenetluse tähtaega lühemaks, kahest nädalast viie tööpäevani;
- rakendatakse nõukogu määruse 1224/2009 artikli 7 lõikes 6 lubatud erandit, et kalapüügiloale ei kanta kalalaeva mille pikkus on alla 10 meetri;
- tunnistatakse kehtetuks kohustus omada kalapüügiloa paberärakiri (kaugpüük) ja kohustus tagastada kehtivuse kaotanud kalalaevatunnistus;
- korrastatakse seaduse teksti ning tunnistatakse kehtetuks dubleerivad regulatsioonid, mis puudutavad kalapüügiõigust, nagu näiteks kohustus esitada kalapüügiõigust tõendavat dokumenti või see, et kalapüügiluba antakse elektrooniliselt;
- sätestatakse võimalus vahetada kalapüügiloal mitte ainult kalureid vaid ka kalalaevu;
- sätestatakse võimalus anda kalapüügiluba kõrvaltingimusega, et vältida olukorda, kus kalalaevatunnistuse neljakuulise kehtivuse peatamise tõttu ei oleks võimalik luba väljastada terveks aastaks;
- tunnistatakse kehtetuks kohustus hoida laeva pardal paberkandjal kalalaevatunnistust, mis on pikem kui kümme meetrit ja millega püütakse kala väljaspool Eesti Vabariigi jurisdiktsiooni all oleval veealal.

Päritolu tõendamise ja andmete esitamise (eelnõu § 1 punktid 3, 4, 6, 7, 12–14, 51–62, 72 ning § 2 punkt 1–7)

- sätestatakse merel esmakokkuostu vormistamata kala müügi piirmäär tarbijale, milleks on 10 kilogrammi tarbija kohta;
- sätestatakse nõue koostada kalapüügi- ja vesiviljelustoodete parti üle 10 kilogrammist koguste puhul;
- täiendatakse harrastuspüügi andmete esitamise volitusnormi ning edaspidi võib kehtestada kohustuse esitada andmeid kui vajadus tuleneb EL-i õigusest;
- muudetakse nõuet esitada andmeid kalapüünistesse sattunud imetajate ja lindude kohta, edaspidi tuleb esitada andmed mitte ainult hukkunud imetajate ja lindude kohta vaid igal juhul kui imetaja või lind satub püünisesse;
- täiendatakse KPS-i volitusnormiga, mille alusel on ministril õigus kehtestada kaalumisele täpsustavad nõuded, kui vastav vajadus tuleneb EL-i õigusest;
- täiendatakse kutselise kalapüügi registrisse kantavate andmete koosseisu;
- sätestatakse karistus jälgitavuse nõuete rikkumise puhul.

Lihtsustamine

- rakendatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1224/2009 artikli 58 lõike 8 kohast erandit jälgitavuse nõuete osas (partii koostamise nõudest võib vabastada kuni 10 kilogrammised kohused);
- rakendatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1224/2009 artikli 68 lõike 6 kohast erandit transpordidokumendi koostamisel (transpordidokumendi koostamise nõudest võib vabastada käitajaid, kes transpordivad kalapüügitooteid sadamaalal või 25 kilomeetri kaugusele sadamast);
- lubatakse kaaluda kala ja veetaime ka kalibreeritud kaaluga;
- lihtsustatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1224/2009 artiklis 60 nõutud kaalumisloa andmist ja kaalumiskoha heakskiitmist;
- lubatakse kala kaaluda ka teistele isikutele peale kaluri, kapteni ja loa omaniku;
- tehakse terminoloogilised parandused volitusnormides, et need väljendaksid volitusnormide mõtet selgemalt (kord vs nõue).

Kalalaeva mootorivõimsuse ja asukoha jälgimine (eelnõu § 1 punktid 20, 25, 67 ja 68)

- sätestatakse üldine laeva asukoha jälgimise kohustus, koondatakse sätted;
- 9-12 m pikkusega kalalaevad peavad olema jälgitavad alates 2028. a;
- alla 9 m pikkusega kalalaevad peavad olema jälgitavad alates 2030. a;
- sätestatakse pädevusnorm KeA-le, et viimasel oleks õigus kohustada kalalaeva omanikku või valdajat paigaldama kalalaevale mootorivõimsuse mõõtmise süsteem, kui eksisteerib kõrge risk, et kalalaevaga pannakse toime tõsine rikkumine ja selle mootori võimsus ületab 221 kW.

Lihtsustamine

- ei rakendata nõukogu määruse (EÜ) nr 1224/2009 artikli 39a lõikes 8 sätestatud võimalust mootori võimsuse mõõtmise kohta alla 221 kW laevade puhul;
- Rakendatakse alla 9 m kalalaevadele erandit, et need ei pea olema jälgitavad kuni 2029. a lõpuni.
- kehtestatakse volitusnorm, mis annab õiguse ministri-le kehtestada asukoha jälgimise seadmete tehnilisi nõuded. See võimaldab kasutusele võtta kulutõhusamaid seadmeid. Näiteks võib kalli satelliitjälgimissüsteemi asemel lubada kasutusele võtta kulutõhusama mobiilsidel põhineva seadme.

Tõsised rikkumised ja karistusnormid (eelnõu § 1 punktid 15, 16, 47, 49, 69, 70, 71, 73–98 ning § 3 punktid 1–6 ning § 4)

- täiendatakse tõsiste rikkumiste loetelu (EL ja muu);
- sätestatakse EL tõsiste rikkumiste punktisüsteem kaptenitele ja kaluritele (artikkel 92);
- sätestatakse eraldi karistusnorm EL tõsise rikkumise toimpanemise eest (artikkel 91a – karistus seotakse kala väärtusega);
- muudetakse KPS-is sätestatud väärteokoosseisud, et oleks üheselt selge, mille alusel isikut karistatakse. Eesmärgiks on selgelt eristada nn tavalised väärteod tõsistest rikkumistest;
- sätestatud KPS-is väärteokoosseisud viiakse kooskõlla uute terminitega (näiteks asukoha jälgimise seade ja laevaseireseade);
- edaspidi on karistatav katsestaadiumisse jääv kala müük, kui üritatakse näiteks müüa harrastuskalapüügil saadud kala või keelatud kalaliiki või alamõõdulist kala, samuti on karistatav katsestaadiumisse jääv elektripüügivahendi müük.

Lihtsustamine

- edaspidi loetakse KeA tehtud kala- ja veetaimevarule tekitatud kahju hüvitamise sissenõudmise otsus täitedokumendiks täitemenetluse seadustiku § 2 lõike 1 punkti 21 tähenduses (kalakahju välja nõudmine KeA otsuse alusel, mitte tsiviilhagi korras kohtu kaudu);
- sätestatakse võimalus KeA-le kustutada tõsise rikkumise toimepanemise eest punktid varem, tegemist on komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2025/1766 artiklis 36 sätestatud erandi rakendamisega;
- antakse KeA-le ligipääs karistusregistri arhiivi andmetele väärteomenetluse läbiviimise eesmärgil, kui isik on toimepannud tõsise rikkumise. KeA-le antakse võimalus küsida andmeid karistusregistrist tasuta.

Korrakaitsemeetmed (eelnõu § 1 punktid 63–66)

- täiendatakse lubatud korrakaitsemeetmete loetelu, lisades sinna õiguse kehtestada viibimiskeeld. See võimaldab süüteo kahtluse korral vajadusel keelata isikul viibimise kohas, kus ta võib rikkuda või hävitada tõendeid.
- täiendatakse lubatud korrakaitsemeetmete loetelu, lisades sinna õiguse suunata kalalaev sadamasse.
- täiendatakse lubatud korrakaitsemeetmete loetelu, lisades sinna õiguse kohaldada kontrolltehingut, tagades järelevalve elektripüügivahendi ja kala müügi nõuete täitmise üle.

Normitehnilised parandused (eelnõu § 1 punktid 1, 2, 5, 8, 9, 37, 50, 99, 100)

- seaduse teksti korrastamine;
- viimase aja praktika kohaselt ei ole seaduses soovitatav kasutada lühendeid ning samuti välditakse sõna „erand“ kasutamist, kui paragrahvi ülesehitusest tuleneb erandlikkus niigi selgelt;
- sõnastusi on muudetud ja kasutatud pole enam lühendeid ja sõna „erand“.

Seaduse rakendamine (eelnoõ § 1 punkt 100 ja § 5)

- antakse kalalaeva omanikele ja valdajatele jälgimisseadmete paigaldamiseks üleminekuaeg. Rakendatakse nõukogu määruses (EÜ) nr 1224/2009 ettenähtud erandit, et merel kasutatavatele kuni 12 meetri pikkustele kalalaevadele tuleb paigaldada jälgimisseadmed alates 10. jaanuarist 2028. Alla 9 meetri pikkustele kalalaevadele, mis tegutsevad sise- ja territoriaalmerel, kehtib sama nõue alates 1. jaanuarist 2030;
- uusi kaalumisnõudeid hakatakse rakendada alates 2027. aasta 1. jaanuarist;
- mootorivõimsuse jälgimisseadme paigaldamist on võimalik nõuda alates 2028. aasta 10. jaanuarist.

Täname tähelepanu eest!

